

цілому.

Взагалі всі заходи підвищення ефективності функціонування підприємств можна звести до трьох напрямків:

- управління витратами і ресурсами;
- розвитку й удосконалення виробництва та іншої діяльності;
- удосконалення системи управління підприємством.

Як бачимо, усі заходи підвищення ефективності роботи підприємства є взаємозалежними. Однак, важливого значення набувають чинники, визначені гендерним профілем, оскільки їх мобілізація передбачає визначення місця реалізації в системі управління комерційною діяльністю підприємства. Таким чином, процеси організації комерційної діяльності на підприємстві необхідно розглядати з точки зору обов'язкового врахування гендерного аспекту, що обумовлено існуванням їх особливостей у залежності від статі керівників, персоналу та споживачів продукції та послуг компанії.

Література:

1. Что такое гендер? URL: <https://goo.gl/o5ngK4> (дата звернення: 05.12.2021).

TƏHSİL SAHƏSİNƏ PANDEMİYANIN TƏSİRİ

Mustafayeva Gülnar Elton qızı

*Elmi rəhbər: Namazova Aynur Məhəmməd qızı, müəllim
Mingəçevir Dövlət Universiteti, Azərbaycan*

“Təhsil millətin gələcəyidir”

Heydər Əliyev

Dünyanı öz cənginə alan COVID-19 pandemiyası bütün dünyada ənənəvi şəraitdən tam fərqli bir situasiya yaratdı, sosial-iqtisadi prioritetlərə yenidən baxılmasını zəruri şərtə çevirdi. Azərbaycanın 2020-ci illə bağlı xüsusi inkişaf planları olsa da, qəfil müşahidə edilən pandemiya nəinki bu planların gerçəkləşməsinə səbəb oldu, hətta mövcud olan resursların və imkanların itirilməsi təhlükəsini yaratdı. Azərbaycan pandemiya dövründə ən uğurlu strategiya seçən ölkələrdən biri oldu. Azərbaycan Təhsil sahəsinə mənfi təsirlərin qarşısını almaq üçün Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30 yanvar 2020-ci il tarixli 35s nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında yeni koronavirus xəstəliyinin yayılmasının qarşısının alınmasına dair Fəaliyyət Planı"nın icrası ilə bağlı Təhsil Nazirliyi tərəfindən Tədbirlər Planı hazırlayıb həyata keçirməyə başladı.

2020-ci il fevralın 28-də ölkədə ilk koronavirusa yoluxma halı tranzitlə keçən əcnəbi vətəndaşda qeyd olunduqdan dərhal sonra Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 02 mart 2020-ci il tarixli, 81 nömrəli Qərarına əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində koronavirus xəstəliyinin (COVID-19) yayılmasının qarşısının alınması, ölkə ərazisində yerləşən bütün təhsil müəssisələrində tibbi-

profilaktik, dezinfeksiyaedici və digər qabaqlayıcı tədbirlərin intensivləşdirilməsi məqsədilə 2020-ci il martın 3-dən tədris ilinin sonunadək Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən bütün təhsil müəssisələrində tədris, təlim-təbriyə prosesi dayandırılıb, bütün tədbirlər təxirə salındı. [1]

2020-ci ilin 03 mart tarixində Universitetimizdə (Mingəçevir Dövlət Universiteti) hərtərəfli tibbi-profilaktik və dezinfeksiya işləri aparıldı.

Pandemiya ümumilikdə dünyada tədrisin formatını dəyişdi.

2020-ci ilin martın 11-dən isə AR Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Televiziyasının "Mədəniyyət" kanalı və "ARB Günəş" kanalı vasitəsi ilə teledərslərin keçirilməsinə başlandı. Sonradan teledərslər www.video.edu.az elektron portalında, Təhsil Nazirliyinin rəsmi "Facebook" səhifəsində, "Youtube" kanalında da yerləşdirildi ki, bu da şagirdlər üçün əlavə imkanlar yaratdı. Aprelin 2-dən "Virtual məktəb" layihəsinə start verildi.

AR Təhsil Nazirliyinin tövsiyəsinə uyğun olaraq, ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində Microsoft Teams platforması üzərindən ödənişsiz dərslərin təşkilinə başlandı, bütün heyət tədrisə cəlb edildi. Ali təhsil müəssisələrinin özlərinin daxili tədrisin elektron idarəedilməsi sistemi, Stanford Universitetinin "Coursera for Campus" proqramı (UNEC, BANM), "Blackboard Collaborate" proqramı (ADA), KOICA şirkətinin sistemi (AzTU), "ZOOM" və "Moodle", "Google classroom" və digər proqramların imkanlarından hazırda geniş istifadə olunmaqdadır. [1]

2020-ci ilin 17 mart tarixindən etibarən Mingəçevir Dövlət Universitetində (Azərbaycan) dərslərin online və offline rejimdə təşkilinə start verildi. İlk mərhələdə "ZOOM" platforması və "Videodərslər" kimi məsafədən təhsil texnologiyalarının imkanlarından istifadə edilməyə başlandı. Microsoft Teams platformasının tətbiqi müvafiq fənlər üzrə mühazirə mətnlərinin, təqdimatların, dərslük, dərslər vəsaitlərinin, sillabusların, təqdimatların, sərbəst işlərin mövzularını, imtahan suallarını və digər tədris materiallarını elektron formatda bütün tələbələrə çatdırılması imkanı yaratmışdır. Semestr ərzində professor-müəllim heyəti tərəfindən hazırlanan videodərslər <https://www.mdu.edu.az/az/> portalında yerləşdirilərək tələbələrin istifadəsinə verilmişdir. [3]

Koronavirus pandemiyasının təsirlərinin minimuma endirilməsi məqsədilə AR Nazirlər Kabinetinin "Sosial baxımdan həssas əhali qrupuna aid edilən ailələrin üzvü olan tələbələrin təhsil haqqı xərclərinin ödənilməsi barədə" 13 aprel 2020-ci il tarixli qərarı imzalandı. Həssas əhali qrupuna ünvanlı dövlət sosial yardımını alanlar; hər iki valideynini itirmiş tələbə və ya tək valideyni olduqda isə həmin şəxs və ya qanuni nümayəndəsi I və II dərəcə əlilliyi olan şəxslər; işsiz kimi qeydiyyatda olanlar; yaşa görə əmək pensiyaçıları; yaşa görə sosial müavinət alanlar (<http://e-telebe.edu.az>) portalı vasitəsi ilə qeydiyyatdan keçərək verilən imkanlardan faydalanmışlar. [2]

Bir çox insanlar üçün distant təhsil ən gözəl çıxış yoludur. Belə ki, distant təhsilin texnologiyalardan istifadə, tədrisin açıqlığı, iqtisadi səmərə, məsafə, zaman məhdudiyətinin olmaması, təhsilin kütləviliyi, əhatəliliyi, elastiklik, keyfiyyətli təhsilə əlyətənlik, əlillərin və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan insanların təhsilə alma imkanı, iş və təhsil fəaliyyətinin paralel aparılması, onlayn platformalarda reallaşan ölkədaxili və beynəlxalq səviyyəli konfranslar, seminarlar, yarışlar, yaradıcılıq

müsabiqələri, sərgilər, "dəyirmi masa"lar və s. kimi məsələlərin həyata keçirilməsi baxımından üstünlükləri vardır.

DT-in çatışmazlıqları öyrənənlər və öyrədənlər arasında birbaşa canlı ünsiyyətin olmaması, praktik məşğələlərdə çatışmazlığın hiss olunması, təhsil pillələrində, xüsusilə ali təhsildə distant təhsil təcrübəsinin daha geniş tətbiq edilməsi, texnoloji təchizat və keyfiyyətli internet bağlantısının təmin edilməsi məsələlərinin həll edilməsi, yeni təhsil alma forması ilə bağlı qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi vacib istiqamətlərdən biridir. Distant təhsil zamanı təhsilverənlər və təhsilənlər mükəmməl rəqəmsal bacarıqlara malik olmalıdırlar. Belə bacarıqların olmaması yüksək texnologiyalardan və müasir tətbiqlərdən istifadə imkanlarını məhdudlaşdırır, təhsilə və fəaliyyətə ciddi maneələr yaradır. Bu baxımdan əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri də rəqəmsal bacarıqların formalaşdırılmasına xidmət edən tədbirlərin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi olmalıdır.

Pandemiya ilə əlaqədar evdə qalan şagird və müəllimlərə, eləcə də vətəndaşlara mənəvi-psixoloji dəstək məqsədilə AR Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2020-ci ilin 06 aprel tarixindən 146-3 "Qaynar xətt" xidməti fəaliyyətə başlamışdır. Müraciət edən bütün şəxslərə peşəkar psixoloji dəstək göstərilmiş, tövsiyələr verilmişdir.[1]

Pandemiya dövründə fədakarlıq göstərən peşə sahibləri insanların sağlamlığını təmin edən həkimlərlə yanaşı, şəxsi qaygılarını kənara qoyaraq təhsilin fasiləsizliyini təmin edən müəllimlər oldu. Müəllimlər ən müasir elektron sistemlərdən, platformalardan istifadə edərək onlayn dərslər təşkil etdilər, proqram materiallarının mənimsənilməsinə səy göstərdilər, şagirdləri-tələbələri ilə ünsiyyətdə oldular və tədris ilinin uğurla davam etdirilməsinə zəmin yaratdılar.

Ədəbiyyat:

1. <https://edu.gov.az/az/news-and-updates/18449>
2. <https://www.e-telebe.edu.az/tm/account/login>
3. <https://www.mdu.edu.az/az/>

TİKİNTİ SƏNAYESİNDƏ POLİMER MATERİALLARDAN İSTİFADƏNİN TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Nəsimova Günay Namiq qızı
Mingəçevir Dövlət Universiteti, Azərbaycan

Müasir dövrdə demək olar ki, əsasən polimer materialların gigiyenikoloji xassələri bir sıra tədqiqatçı alimlər tərəfindən öyrənilmişdir. Lakin qeyd etmək lazımdır ki, hazırda 1000-dən çox adda müxtəlif polimer materiallarından istifadə edilir. Bu materiallara polimer döşəmə materialları, divarların bəzədilməsi üçün materiallar, dam örtüyü, arakəsmələr və divarlar üçün olan istilik izolyasiya materialları, binaların daxili və xarici interyerinin bəzədilməsi üçün olan materiallar, pəncərə və qapıların hazırlanmasında işlədilən materiallar, müxtəlif növ mastikalar, aradoldurucular, laminat və asma tavanlar üçün materiallar və s. aid edilir. Bununla yanaşı, müasir istehlak bazarına daxil olan polimer materiallarının çeşid